

Starptautiskā zinātniskā konference
**„Tirgus ekonomika – iedzīvotāju dzīves līmeņa uzlabošanas faktors un noturīgas
demokrātiskas attīstības pamats atbilstoši taisnīguma principiem”**

**KLASTERIZĀCIJAS ALGORITMA PIELIETOŠANA LATVIJAS UZŅĒMUMU KLASTERU
IZPĒTĒ**

Vera Boronko

Latvijas Lauksaimniecības Universitāte
e-mail: sociovm@dau.lv

Atslēgas vārdi: uzņēmumu klasteris, klasterizācijas algoritms

Uzņēmumu klasteris ir to savstarpēji saistīto uzņēmumu, varas iestāžu, izglītības iestāžu un pētniecisko institūtu teritoriālais savienojums noteiktā reģiona ietvaros, kuri novirza savu aktivitāti uz pasaules līmeņa produkcijas ražošanu (M.Porters, 1993).

Tomēr šai klasiskajai klastera definēšanai (kā arī daudzām citām definēšanām) trūkst tāda elementa, kas atspoguļotu ražošanas klastera būtību un atšķirtu ražošanas klasteru no citām ražošanas organizācijas formām. Domāju, ka tāds klastera būtības elements parādījās LIAA (Latvijas investīciju un attīstības aģentūras) direktora A.Ozola definēšanā: „Klasteri ir pakalpojumu grupa noteiktajā nozarē, kas organizē pilnu ražošanas ciklu vienā reģionā”.

Lokālās tīklveida struktūras un atbalsta sistēmas klasteros var palīdzēt mazajiem un vidējiem uzņēmumiem būt gataviem globalizācijas izaicinājumam. Ekonomikas augšupejoša dinamiskuma un atvērtības apstākļos klasterizācija palīdz mazajiem un vidējiem uzņēmumiem (noteiktā ražošanas klastera ietvaros) konkurēt ar lielām kompānijām.

Principā, jebkura ražošanas klastera struktūra sastāv no 3 pamatelementiem:

- 1) pamatprodukcijas ražotāji;
- 2) palīgnozares;
- 3) darbaspēka sagatavošanas nozares.

Tos var nosaukt arī citādi, tomēr šie elementi vienmēr saglabā savu saturisko būtību: pirmā apakšstruktūra ietver sevī tos ražotājus, kas izlaist klastera pamatprodukciju (kas parasti dod nosaukumu klasteram), otrā apakšstruktūra ietver sevī palīgprodukcijas ražotājus (izejvielu, komplektējoso detaļu, pusfabrikatu ražotājus) un trešā apakšstruktūra parasti ietver sevī tās mācību iestādes, kas sagatavo attiecīgus speciālistus.

Klasteru pieeja piedāvā nepieciešamos instrumentus un metodoloģiju (stratēģisko domāšanu). Kolumbijas Universitātes (ASV) profesors Devids Starks izmanto klasterizācijas algoritmu to biznesa grupu noteikšanai, kas tika izveidotas ar starpfirmu saišu palīdzību. Šī algoritma būtība ir tāda: ņemot vērā divus mainīgus – firmas akciju īpašniekus un firmai piederošās citu uzņēmumu akcijas, - ar programmas KrackPlot palīdzību grafiski tiek attēlotas biznesa grupas, t.i. klasteri, kas reāli darbojas ekonomikā un veido tās kodolu (D.Starks, 2002).

Tādējādi, par klasteru izveides pamatu D.Starks uzskata īpašuma attiecības. Jāatzīmē, ka pašus ražošanas klasterus D.Starks nosauc par heterarhijām (akcentējot savstarpējo saišu dažādību šajā ražošanas organizācijā).

Hipotētiski, ražošanas klasterizācijas procesa specifiku Latvijā veido tas, ka mūsu valstī klasteri veidojas „apkārt personībām”, t.i. reālus klasterus izveido viens vai grupa īpašnieku, un tieši uz to pamata veidojas uzņēmumu savstarpējā atkarība un iesaistīšanās vienotā tehnoloģiskajā procesā.

Literatūra:

1. Портер М. Международная конкуренция: Пер. с англ./ Под ред. В.Д. Щетинина – М. Международные отношения, 1993
2. Спивак С. «Бизнесмен? Действуй!» - Вести сегодня, №265 (1612), 15.11.2004
3. Старк Д. Гетерархия: неоднозначность активов и организация разнообразия в постсоциалистических странах. – В кн.: Экономическая социология. Новые подходы к институциональному и сетевому анализу. М.: РОССПЭН, 2002.